

Załącznik 4. Autoreferat w języku polskim

AUTOREFERAT

DR INŻ. ARCH. MIROSŁAW ORZECOWSKI, PRACOWNIA RYSUNKU, MALARSTWA I RZEŻBY W ZAKŁADZIE DZIEDZICTWA ARCHITEKTONICZNEGO I SZTUKI NA WYDZIALE ARCHITEKTURY POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ.

SPIS TREŚCI:

- 1. Imię i Nazwisko**
- 2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe/artystyczne – z podaniem nazwy, miejsca i roku ich uzyskania oraz tytuł rozprawy doktorskiej**
- 3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu**
- 4. Osiągnięcia naukowo – badawcze**
- 5. Dorobek dydaktyczny, popularyzatorski oraz współpraca międzynarodowa**
- 6. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art.16 ust.2 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 ze zm., tekst ujednolicony z dnia 16.12.2011 r.):**

1. Imię i nazwisko: Mirosław Orzechowski

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe/artystyczne – z podaniem nazwy, miejsca i roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej:

2.1. 1990 rok - magister inżynier architekt, Wydział Architektury Politechniki Warszawskiej, kierunek: architektura i urbanistyka, praca dyplomowa pt. „Klasztor dominikanów w Łodzi”, promotor: prof. dr hab. inż. arch. Konrad Kucza – Kuczyński.

2.2. 2003 rok - stopień doktora nauk technicznych, Wydział Architektury Politechniki Warszawskiej, tytuł rozprawy doktorskiej: „Warszawska Szkoła Rysunku na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej i jej rola w kształceniu architekta”., promotor: prof. nzw. dr hab. inż. arch. Jolanta Putkowska, recenzenci: Prof. dr hab. inż. arch. Maria Misiągiewicz (Politechnika Krakowska), Prof. dr hab. inż. arch. Lech Kłosiewicz (Politechnika Warszawska).

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu:

3.1. Zatrudnienie w jednostkach naukowych:

04.1991 – 09.1999 asystent w Zakładzie Rysunku Malarstwa i Rzeźby na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej.

10.1999 – 04.2003 wykładowca w Samodzielnej Pracowni Rysunku Malarstwa i Rzeźby na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej.

05.2003 – do chwili obecnej adiunkt w Pracowni Rysunku Malarstwa i Rzeźby w Zakładzie Dziedzictwa Architektonicznego i Sztuki na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej.

10.2005 – 06.2010 praca zlecona na stanowisku adiunkta w Wyższej Szkole Ekonomii i Zarządzania w Warszawie.

3.2. Zatrudnienie w jednostkach projektowych:

1990 - 2004 Spółdzielnia architektów i artystów plastyków „PRO –ARTE” Warszawa, Autorska Pracownia Projektowa Andrzeja Fabierkiewicza, pracownia nr 2. asystent projektanta i projektant.

1990 - 1997 Autorska Pracownia Projektowa Andrzeja Fabierkiewicza, „PA2” sp z o.o., asystent projektanta i projektant.

1998 - 2004 Wspólnik pracowni projektowej „PA2” spółka z o.o. Andrzej Fabierkiewicz, Mirosław Orzechowski, Grzegorz Rytel.

2004 – do chwili obecnej indywidualna działalność architektoniczna. Współpraca z JUVENES PROJEKT sp. z o.o., BBI Development NFI SA, PROJEKT DOLNA spółki komandytowe Rezydencje Warmińskie i Rezydencje Kownatki. Inwestorzy indywidualni instytucje Państwowe i osoby prywatne.

4. Osiągnięcia naukowo-badawcze:

W roku 1984 rozpocząłem 5-letnie studia magisterskie na kierunku architektura i urbanistyka, na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej.

Od 1985 roku do zakończenia studiów w 1990 roku po zaproszeniu przez Profesora Henryka Dąbrowskiego, uczestniczyłem w działalności naukowo-dydaktycznej Zakładu Rysunku, Malarstwa i Rzeźby jako student WAPW, ćwiczenia, plenery, Koło Naukowe Rysunku.

Po zakończeniu studiów, moja działalność zawodowa zaczęła rozwijać się w trzech kierunkach: naukowym, projektowym i artystycznym. Starałem się przy tym zachowywać równowagę pomiędzy wszystkimi obszarami aktywności i łączyć doświadczenia płynące z praktyki zawodowej z działalnością naukową opierającą się w dużej mierze o dorobek Warszawskiej Szkoły Rysunku i własne doświadczenia artystyczne. Od początku pracy na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej rozpocząłem działalność naukową poświęconą zagadnieniom rysunku odręcznego jako nieodłącznego składnika twórczej działalności architektonicznej.

4.1. Osiągnięcia przed uzyskaniem stopnia doktora nauk technicznych

4.1.1. Zainteresowania i osiągnięcia naukowe

Zainteresowania i udział w badaniach naukowych w tym okresie związane były przede wszystkim z poszukiwaniem podstawowej roli jaką dyscypliny artystyczne na czele z rysunkiem spełniają w zawodzie architekta. W naturalny sposób, co wynikało z tradycji Warszawskiej Szkoły Rysunku, poświęciłem się rysunkowi i malarstwu plenerowemu w celu zgłębienia zjawisk zachodzących w przestrzeni zurbanizowanej, kształtowanej ręką człowieka.

Ten kierunek zainteresowań został zapoczątkowany jeszcze w czasie studiów, podczas aktywnej działalności w studenckim kole naukowym. Wówczas to prezentowane były moje pierwsze prace plenerowe na zbiorowych wystawach studenckich w Klubie Studenckim Riwiera (1985), Akademii Sztabu Generalnego(1988), Muzeum Zamkowym w Malborku(1989).

Autoreferat dr inż. architekt Mirosław Orzechowski, Pracownia Rysunku, Malarstwa i Rzeźby w Zakładzie Dziedzictwa Architektonicznego i Sztuki na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej

Podjęcie pracy w Zakładzie Rysunku, Malarstwa i Rzeźby nie było więc przypadkowe. Pozwoliło mi na kontynuację moich zainteresowań badawczych z okresu studiów, a także na rozwój naukowy idący w parze z rozwojem działalności rysunkowej i malarskiej traktowanych jako podstawy studiowania architektury.

Praca w Zakładzie Rysunku, Malarstwa i Rzeźby zaowocowała także udziałem w opracowaniu zadań badawczych, które były podejmowane przez Zakład w ramach działalności statutowej WAPW. Były to prace pod kierunkiem prof. dr inż. arch. Henryka Dąbrowskiego:

- a) „Perspektywa subiektywna w rysunkowej i malarskiej wizji wnętrza architektonicznych.” (1994) nr 504/010/443/3, Praca zbiorowa pod kier. Prof. dr arch. Henryka Dąbrowskiego, arch. arch. W. Karczmarzyk, M. Orzechowski, L. Słupeczański, A. Sufliński.;
- b) „Doświadczenia plenerów w Toruniu, rysunek odręczny z natury a percepcja wizualna przestrzeni.” (1998) nr 503/010/305/7, Praca zbiorowa pod kier. Prof. dr arch. Henryka Dąbrowskiego, arch. arch. W. Karczmarzyk, M. Orzechowski, R. Rogala, L. Słupeczański, A. Sufliński.;
- c) „Plenery w Kazimierzu Dolnym, doświadczenia, studia, badania metod rysunku i percepcji wizualnej przestrzeni.” (1999) nr 503/010/316/8, Praca zbiorowa pod kier. Prof. dr arch. Henryka Dąbrowskiego, arch. arch. W. Karczmarzyk, M. Orzechowski, R. Rogala, L. Słupeczański, A. Sufliński. ;
- d) „Rysunek odręczny, a współczesne tendencje rozwoju graficznych form przekazu wizji projektowych.” (1999) nr 503/010/352/8, Praca zbiorowa pod kier. Prof. dr arch. Henryka Dąbrowskiego, arch. arch. W. Fuchs, W. Karczmarzyk, M. Orzechowski, R. Rogala, L. Słupeczański, A. Sufliński. .

Istotnym składnikiem mojej pracy naukowo-badawczej, było badanie i interpretacja za pomocą zapisu rysunkowego i malarskiego, głównych cech krajobrazu naturalnego, dzieł architektonicznych w krajobrazie naturalnym, przestrzeni miejskich oraz wnętrza architektonicznych. Miało to miejsce podczas dorocznych wyjazdów plenerowych do Kazimierza Dolnego i Torunia (w latach 1991 – 1994). Ponadto w 1997 roku odbyliśmy wraz z Profesorem Henrykiem Dąbrowskim i mgr inż. arch. Ryszardem Rogalą, we współpracy z Wydziałem Architektury Politechniki Mińskiej, naukową wyprawę po obszarze dawnych kresów Rzeczypospolitej obecnie znajdującym się na terenie Białorusi.

Autoreferat dr inż. architekt Mirosław Orzechowski, Pracownia Rysunku, Malarstwa i Rzeźby w Zakładzie Dziedzictwa Architektonicznego i Sztuki na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej

Począwszy od roku 1999 do 2002 odbyłem cztery zagraniczne cykliczne wyjazdy studialne do Czech i Niemiec. Wjazdy te były poświęcone studiom architektury zwartych zespołów staromiejskiej zabudowy historycznej. Wyjazd studialny w 1999 roku do Pragi Czeskiej, wyjazd studialny w 2000 roku do Pragi Czeskiej, Czeskich Budziejowic i Krumlowa, wyjazd studialny w 2001 roku do Monachium i Norymbergi oraz wyjazd studialny w 2002 roku ponownie do Pragi Czeskiej. Dorobek studiów architektury historycznej powstały podczas tych wyjazdów był zaprezentowany podczas wystawy w barokowym refektarzu klasztoru dominikanów w Pradze Czeskiej jesienią 2002 roku.

Doświadczenie w pracy naukowej oraz indywidualny rozwój twórczy w dziedzinie rysunkowego i malarskiego badania architektury potwierdziłem w maju 2003 roku, broniąc pracę doktorską pt. „Warszawska Szkoła Rysunku na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej i jej rola w kształceniu architekta”, której promotorem była Pani prof. nzw. dr hab. inż. arch. Jolanta Putkowska.

4.1.2. Działalność projektowa

Pracę w zawodzie architekta rozpocząłem natychmiast po ukończeniu studiów i była ona prowadzona w początkowym okresie w obszarze projektowania architektonicznego i urbanistycznego na rzecz mieszkalnictwa.

W tym czasie najpierw jako asystent projektanta, następnie jako projektant i partner uczestniczyłem łącznie w 11 projektach architektonicznych, urbanistycznych, wnętrzarskich i nadzorach nad ich realizacją wykonywanych w kierowanym przez arch. Andrzeja Fabierkiewicza zespole autorskim pracowni projektowej PA – 2 związanej ze spółdzielnią PRO-ARTE oraz samodzielnie.

Najważniejsze ze zrealizowanych projektów to:

- a) Plan Szczegółowy Al. Komisji Edukacji Narodowej na terenie Ursynowa Południowego 1990 – 91. (z Andrzejem Fabierkiewiczem, Pawłem Detko, Piotrem Jurkiewiczem i Pawłem Pulchnym)

- b) Projekt zespołu mieszkaniowego na Ursynowie dla SMB Ursynów osiedle „Na skarpie” 1993-98 (z Andrzejem Fabierkiewiczem, Pawłem Detko, Piotrem Jurkiewiczem, Pawłem Pulchnym)

fot 1. Widok z wnętrza zespołu na budynki bliźniaczo-szeregowe w osiedlu „Na Skarpie”

- c) Osiedle mieszkaniowe przy ulicy Nowoursynowskiej dla SM Lokata 1992 i 1998. (z Markiem Kotowskim, Andrzejem Fabierkiewiczem, Piotrem Kudelskim)

fot 2. Widok fragmentu osiedla LOKATA, budynki w zabudowie szeregowej.

- d) Osiedle mieszkaniowe na Natolinie „przy Bażantarni II” dla SBM Merkury 1998-2001.
(z Andrzejem Fabierkiewiczem, Piotrem Kudelskim, Sławomirem Wysokińskim)

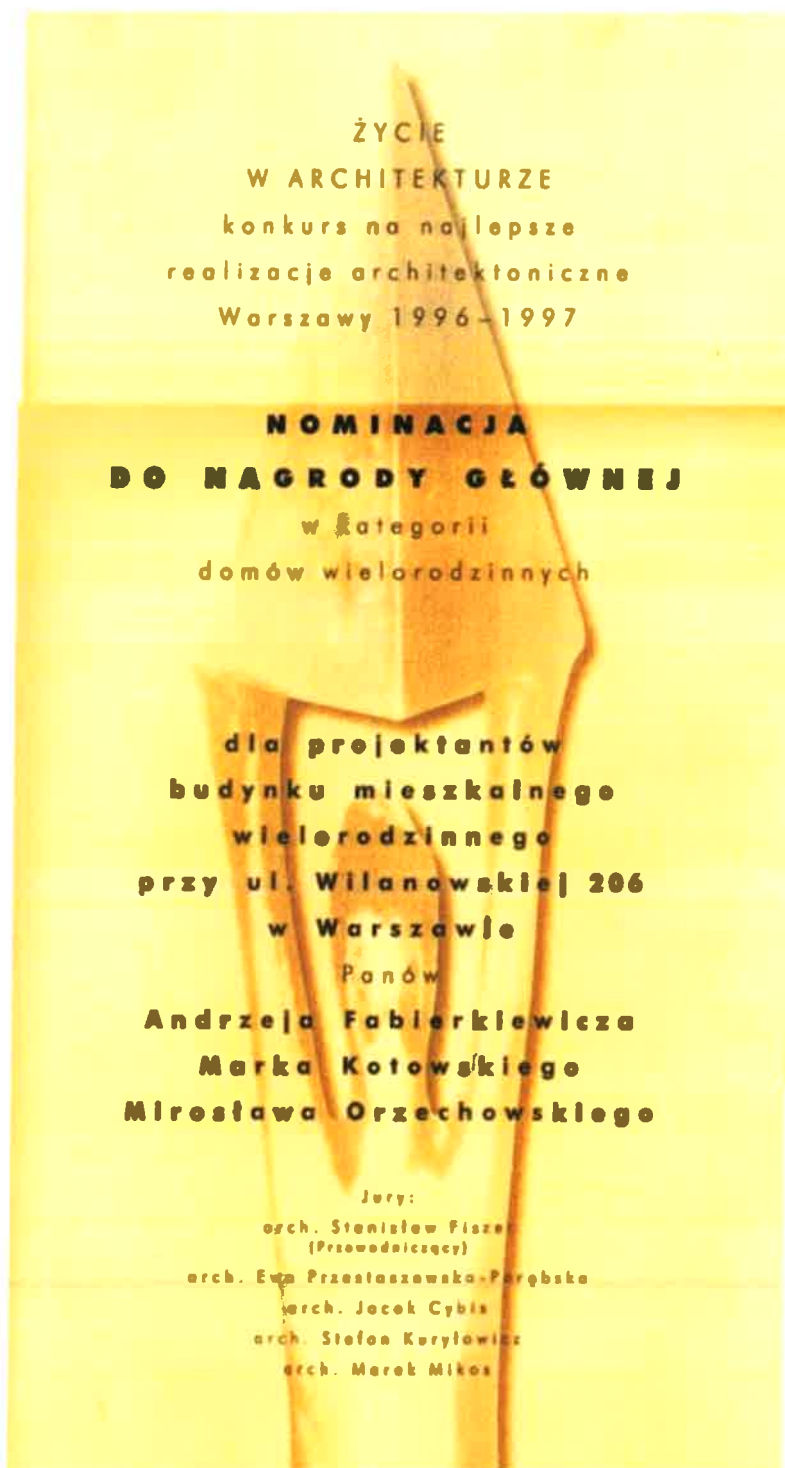

fot 3. Widok ogólny osiedla, budynki wielorodzinne w zabudowie tańcuchowej.

- e) Projekt zespołu apartamentowego „Wilanowska” 1994-96r. Nominowany do nagrody głównej w konkursie „Życie w architekturze” za najlepszą realizację architektoniczną w Warszawie za lata 1996-97. (z Andrzejem Fabierkiewiczem i Markiem Kotowskim)

fot 4. Widok ogólny zespołu od strony al. Wilanowskiej.

fot 5. Dyplom konkursu „Życie w architekturze”.

f) **Projekt zespołu mieszkaniowego na Tarchominie dla MSM Nowy Dom 82 1995-97. (z Andrzejem Fabierkiewiczem, Pawłem Pulchnym, Kazimierzem Kostrzewskim)**

fot 6. Widok fragmentu elewacji budynku wielorodzinnego. Osiedle przy Van Gogha na Tarchominie.

g) Projekty budynków jednorodzinnych. (z Andrzejem Fabierkiewiczem)

fot 7. Dom jednorodzinny z gabinetem lekarskim w Kutnie.

h) Projekty przebudów, aranżacji wnętrz i projekty wnętrz zrealizowane w latach 1996-2002

fot 8. Rozbudowa domu jednorodzinnego w Skolimowie

4.1.3. Działalność artystyczna

Działalność artystyczna rysunkowa i malarska była realizowana podczas plenerów i rysunkowych podróży zarówno po Polsce jak i za granicą. Oprócz cyklicznych dorocznych plenerów wymienionych wcześniej organizowałem wraz z czynnym uczestnictwem plenery rysunkowo malarskie w Domu Pracy Twórczej na zamku Biskupów Warmińskich w Reszlu w latach 1990-1998, plenery w Pradze Czeskiej w latach 1999-2004, uczestniczyłem również w plenerach w Przemyślu w 2000 i 2001 roku. W tym czasie powstało 5 cykli tematycznych w różnych technikach rysunkowych i w technice akwarelowej, która jest mi szczególnie bliska jako dająca doskonałe możliwości analizy barwnej.

Wyszczególnienie cykli wraz z przykładami prac malarskich:

- a) studia nad architekturą wnętrz sakralnych gotyckich kościołów Torunia 1993-1994 i cykl analiz zjawisk świetlnych we wnętrzach sakralnych od 1993 kontynuowany do chwili obecnej,

Fot 9. Toruń, Kościół św. Janów, 1993, akwarela, 58x46cm

b) cykl studiów nad wnętrzami w skali urbanistycznej – ulice i place 1992-2001,

fot 10. Przemysł, widok z uliczki na Kościół Karmelitów, 2000, akwarela, 48x36cm

c) studia nad architekturą szaty zieleni 1992-2002,

fot 11. Beżławki, przy dawnej strażnicy krzyżackiej, 2000, akwarela, 34x46cm

d) studia cech architektury i przestrzeni staromiejskich miejskich 1999-2002.

fot 12. Praha, wejście na Hradczany z widokiem w stronę kościoła św. Mikołaja, 2002, akwarela, 46x58cm

e) Studia zmienności przestrzeni Kazimierza Dolnego począwszy od roku 1990 do chwili obecnej.

fot 13. Kazimierz Dolny, widok dojścia do fary, 1998, akwarela, 50x70cm

fot 14. Kazimierz Dolny, widok obejścia Fary od północy, 1998, akwarela, 34x46cm

Efektom mojej działalności artystycznej w tym okresie było 11 wystaw w tym 6 indywidualnych. Najważniejsze spośród nich to:

- 1) zbiorowa wystawa poplenerowa w Galerii Muzeum Warmii i Mazur na zamku w Reszlu w 1993r.;
- 2) wystawa indywidualna p.t. „Rysunek i Malarstwo”, wystawa dwóch autorów w dialogu z Michałem Suffczyńskim w Galerii w siedzibie SARP w Pałacu Zamojskich przy ul. Foksal w Warszawie w 1995r.;
- 3) udział w grupowej wystawie malarskiej Pracowni Rysunku, Malarstwa i Rzeźby WAPW podczas XIX Triennale di Milano w 1996r.;
- 4) wystawa indywidualna przeglądowa rysunku i malarstwa akwarelowego w Centrum Kultury „Łowicka” w Warszawie w 2000r.;
- 5) wystawa indywidualna malarstwa akwarelowego p.t. „Akvarely” w barokowym refektarzu klasztoru dominikanów w Pradze w 2002r.

4.2. Osiągnięcia po uzyskaniu stopnia doktora nauk technicznych

4.2.1. Działalność naukowa

Moja działalność naukowo – badawcza po uzyskaniu stopnia doktora nauk technicznych, uległa znacznemu rozwojowi i pogłębieniu w stosunku do okresu poprzedniego. Zachowując podobnie jak przed uzyskaniem stopnia doktora, równowagę pomiędzy praktyką a teorią, dzięki doświadczeniu związanemu z pracą nad doktoratem nastąpiło w mojej aktywności badawczej zdecydowane przesunięcie w stronę szerszego badania zjawisk związanych z rysunkiem odręcznym z natury, wykraczających również poza obszar rysunku architektonicznego. Bardzo ważna stała się wielowątkowa korelacja doświadczeń i wniosków pomiędzy działalnością naukową, projektową i artystyczną.

Badania nad rysunkiem dotyczyły szerokokorozumianej problematyki definiowania tradycyjnych form zapisu graficznego, rysunku z natury, architektonicznego rysunku projektowego i barwnego rysunku akwarelowego. W ten sposób w toku prowadzonych badań nastąpiło wykrystalizowanie następujących problemów badawczych:

- A. Rysunek jako składnik systemu edukacyjnego, ściśle związany z zagadnieniami psychologii rozwojowej człowieka i najnowszymi badaniami z dziedziny neurobiologii.
- B. Rysunek jako istotny składnik twórczego rozumowania w procesie projektowania architektonicznego. Redefiniowanie roli rysunku odręcznego jako metody badawczej w procesie projektowym.
- C. Rysunek jako metoda badawcza w procesie poznawczym podczas rysunku z natury. Zaangażowanie percepcji wzrokowej, procesów identyfikacji i interpretacji zjawisk i ich wpływ na rozumienie rzeczywistości.
- D. Rysunek jako środek wyrażania materialnych cech trójwymiarowej przestrzeni rzeczywistej, nastroju miejsca, ale i niewidzialnych, niematerialnych aspektów otaczającej nas przestrzeni, *genius loci*, również jako zapis intuicji twórczych.
- E. Rysunek jako metoda zapisu informacji, rysunek budowany zgodnie z regułami teorii perspektywy a rysunek intuicyjny budowany w oparciu o naturalną wrażliwość i obserwację.

F. Rysunek jako czynność. Znaczenie rysunku w procesach poznawczych, interpretacyjnych i twórczych ludzkiego umysłu.

Badania tak sformułowanej problematyki rysunkowej doprowadziły mnie do przekonania o znacznie szerszej roli i większym znaczeniu rysunku od definiowanych dotychczas, czy to w powszechnym rozumieniu rysunku jako osobistej, emocjonalnej formy zapisu graficznego, czy to techniki prezentacyjnej i formy zapisu projektu, czy to według definicji encyklopedycznej gdzie rysunek został potraktowany jako dyscyplina sztuk pięknych będąca często etapem przygotowawczym w procesie tworzenia dzieła. W wyniku moich doświadczeń badawczych doszedłem do przekonania o zawężonym, przedmiotowym traktowaniu rysunku, dość powszechnym również w kręgach naukowych i twórczych związanych z architekturą. Moje studia nad rysunkiem każą uznać go nie tylko za przekaz osobistych emocji, technikę czy formę zapisu lecz za istotowe zjawisko ściśle związane ze zmysłami człowieka oraz jego rozumowaniem jako podmiotem wszelkiej aktywności twórczej. Świadczy o tym ściśle powiązanie nabywanych zdolności graficznego wyrażania się za pomocą rysunku z postępującym rozwojem człowieka poczynając od jego narodzin i pierwszych lat życia aż do jego schyłku. Tak rozumiany rysunek jest zatem czynnością archetypiczną leżącą u podstaw tworzenia kultury i cywilizacji wolnego człowieka.

Skupienie całej uwagi badawczej na rysunku odrębnym z jednoczesnym doskonaleniem własnej twórczości rysunkowej doprowadziło do wejścia we wskazane powyżej obszary badawcze wynikające z autorskich doświadczeń. Metodą badania rysunku było połączenie przeciwstawnych z pozoru nie dających się pogodzić dyscyplin, sztuki i nauki w ramach praktyki rysunkowej zawsze traktującej rysunek jako metodę badawczą.

W tym okresie realizując praktyczne zainteresowania związane z dyscyplinami artystycznymi w zawodzie architekta uczestniczyłem w organizacji i brałem udział w międzynarodowych warsztatach pt. „Visible and Invisible Context of Architecture” we wrześniu 2006r. w Kazimierzu Dolnym (organizatorem i kierownikiem warsztatów był dr inż arch. Roman Wrzosek z WAPW). Warsztaty te pozwoliły na zapoznanie ze zróżnicowanym podejściem innych środowisk akademickich do wprowadzania dyscyplin artystycznych dla tworzenia architektury. Wymiana doświadczeń i metod pracy pozwoliła na dostrzeżenie najważniejszego celu tego działania jakim jest tworzenie dzieł o wysokiej jakości estetycznej i ukierunkowanie do kreowania kultury. Zetknięcie z całkowicie odmiennym od naszego, traktowaniem sztuki w

Autoreferat dr inż. architekt Mirosław Orzechowski, Pracownia Rysunku, Malarstwa i Rzeźby w Zakładzie Dziedzictwa Architektonicznego i Sztuki na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej

zawodzie architekta pomogło mi na określenie i wytyczenie kierunków dalszych badań nad definiowaniem rysunku.

Ważnym składnikiem moich studiów nad rysunkiem architektonicznym było 14 zagranicznych wyjazdów studialnych, które odbyłem w latach 2003 – 2015. Dwa wyjazdy do Pragi Czeskiej w latach 2003 i 2004 były kontynuacją wcześniejszego cyklu studiów nad architekturą zespołów staromiejskich. Wyjazd w 2004 na Ukrainę do Lwowa, Kamieńca Podolskiego, Chocimia i Jazłowca poświęcony był badaniu cech architektury styku kultury łańciskiej i prawosławnej. Kolejne wyjazdy studialne w latach 2005 i 2006 odbyły się do Włoch i były poświęcone studiom cech architektury Toskańskich miast, Sieny i Florencji. W roku 2007 odbyłem podróż studialną na Sycylię do barokowych miast południa: Ragusy, Modiki, Scicli, Catanii i Syrakuz. W 2008 wyjazd studialny do Włoch był poświęcony architekturze małych miast Toskańskich San Gimignano, Montalcino i Montepulciano. Ponownie na Sycylię wybrałem się w 2009 roku studiować architekturę i krajobraz północnego wybrzeża wyspy w regionie Palermo. W 2010 roku odbyłem wyprawę studialną do południowo – zachodniej Francji zwiedzałem romańskie i gotyckie pozostałości architektury sakralnej i rysowałem w regionie Aude. Rok 2011 to wyprawa studialna do Austrii, do Salzburga. W 2013 roku odbyłem wyjazd studialny na Litwę do Kowna studiując cechy północnej architektury gotyckiej. W kolejnym roku 2014 odbyłem objazd studialny po północnej Toskanii, Piza, Lucca i Voltera. W 2015 roku odwiedziłem Umbrię, rysując w Peruggii, Gubbio, Spoleto, Norcii i Todi oraz Puglię poznając odmienną architekturę regionu i miasta Bari, Brindisi, Lecce, Otranto, Ostuni i Materę. Kolejne wyjazdy studialne pozwalały mi na wzbogacanie wiedzy o architekturze, budowanie własnej pamięci form architektonicznych, studiowanie zjawisk architektonicznych charakterystycznych dla danego miejsca oraz gromadzenie bogatego materiału rysunkowego.

Studia nad rysunkiem odręcznym traktowanym jako zapis spostrzeżeń wzrokowych prowadzącym do stopniowego zrozumienia obserwowanych przedmiotów doprowadziły do podjęcia rozważań nad definiowaniem obszarów zastosowania rysunku oraz próby zdefiniowania podstawowych, mających charakter archetypiczny pojęć związanych ze środowiskiem działalności rysunkowej. Znalazły one wyraz w monografii pt. „Poszukiwanie architektury” (2010) poświęconej autorskiemu rysunkowi i indywidualnemu rozumieniu znaczenia rysunku. Pozycja ta stanowiła płaszczyznę wyjściową do dalszych badań nad rysunkiem architektonicznym. Pozwoliła mi na nazwanie, wydawać by się mogło oczywistych

Autoreferat dr inż. architekt Mirosław Orzechowski, Pracownia Rysunku, Malarstwa i Rzeźby w Zakładzie Dziedzictwa Architektonicznego i Sztuki na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej

zjawisk związanych z rysunkiem i architekturą. Dzięki zebraniu dotychczasowego dorobku artystycznego możliwe było również zaprezentowanie w niej reprodukcji wybranych prac rysunkowych i malarskich, które posłużyły jako dopełnienie tekstu. Najważniejszymi zagadnieniami poruszonymi w „Poszukiwaniu architektury” były:

- a) Wskazanie na znaczenie rysunku jako czynności poznawczej,
- b) Wskazanie na podstawowe znaczenie rysunku z natury dla prawidłowego rozwoju twórczego artysty, architekta.
- c) Wskazanie na społeczne znaczenie uprawiania rysunku w tym szczególnej roli plenerów jako swoistych forów dyskusyjnych będących miejscem wymiany i kształtowania poglądów na architekturę, inne dyscypliny sztuki i naukę.
- d) Wskazanie na archetypiczną funkcję umiejętności rysowania.
- e) Wskazanie podstawowych funkcji rysunku w zawodzie architekta na wszystkich etapach jego działalności twórczej.
- f) Wskazanie niematerialnych cech rysunku jak i czynności rysunkowej związanej z pracą władz umysłowych człowieka.
- g) Rozróżnienie rysunku odrębnego od pozostałych form zapisu graficznego ze szczególnym uwzględnieniem technik cyfrowych.

Skupienie się na wskazanych zagadnieniach było bezpośrednim zapisem efektów badań z dwóch spośród wskazanych wcześniej obszarów badawczych.

- Badań nad rysunkiem jako metodą badawczą w procesie poznawczym podczas rysunku z natury. Zaangażowaniem percepcji wzrokowej, procesów identyfikacji i interpretacji zjawisk i ich wpływ na rozumienie rzeczywistości.
- Badań nad rysunkiem jako środkiem wyrażania materialnych cech trójwymiarowej przestrzeni rzeczywistej, nastroju miejsca, ale i niewidzialnych, niematerialnych aspektów otaczającej nas przestrzeni, *genius loci*, również jako zapis intuicji twórczych.

Prowadzone przez szereg lat badania nad zastosowaniem rysunku w projektowaniu doprowadziły do powstania pomysłu stworzenia platformy wymiany poglądów na temat tego zagadnienia. Efektem tych badań stała się kolejna monografia pt. „Rysunek – zmysł architektury” (2014) poświęcona rysunkowi w zawodzie architekta, która zaprezentowała

Autoreferat dr inż. architekt Mirosław Orzechowski, Pracownia Rysunku, Malarstwa i Rzeźby w Zakładzie Dziedzictwa Architektonicznego i Sztuki na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej

opinie na temat rysunku, autorstwa architektów nauczających na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej. Autorskie eseje zostały osadzone na tle Warszawskiej Szkoły Rysunku w 100 lecie jej powstania oraz przytoczonych na podstawie literatury przedmiotu zróżnicowanych opinii przedstawicieli innych środowisk rysunkowych. Podstawowe efekty, które przyniosła ta publikacja to wyodrębnienie istotnych obszarów zagadnień związanych z rysunkiem w procesie twórczym architektury:

- h) Zagadnieniem podstawowym dla definiowania rysunku w architekturze jest jego zapis będący zawsze nośnikiem indywidualności twórczej autora architektury.
- i) Zagadnienie samodzielności artystycznej każdego rysunku objawiające się w tym, że rysunek stając się istotnym składnikiem procesu tworzenia architektury może stać się również samodzielnym dziełem sztuki.
- j) Zagadnienie uprawiania przez architektów twórczości artystycznej rysunkowej, malarskiej lub innej obok praktyki architektonicznej.
- k) Zagadnienie znaczenia dla procesu twórczego, stworzenia pierwszego szkicu idei architektonicznej.
- l) Potwierdzenie rozdziału pomiędzy rysunkiem odręcznym a technikami tworzenia dokumentacji, edycji i prezentacji projektu.

Skupienie się na wskazanych zagadnieniach było bezpośrednim zapisem efektów badań z jednego spośród wskazanych wcześniej obszarów badawczych.

- Badań nad rysunkiem jako istotnym składnikiem twórczego rozumowania w procesie projektowania architektonicznego. Redefiniowaniem roli rysunku odręcznego jako metody badawczej w procesie projektowym.

Aktywna działalność na rzecz propagowania rysunku połączona z badaniami nad psychologią rozwojową i skutecznym nauczaniem poświęconym rozwijaniu twórczości zaowocowała podjęciem się organizacji i prowadzenia warsztatów poświęconych architekturze i rysunkowi odręcznemu z natury dla dzieci i młodzieży oraz dla nauczycieli i rodziców. Po pięciu latach zbierania doświadczeń i prowadzenia badań nad kolejnymi etapami rozwojowymi człowieka powstała monografia pt. „Rysunek – metoda edukacji kreatywnej” (2015) będącą wykładem autorskiej metody nauczania rysunku opartej o psychologię rozwojową człowieka. Stanowi

ona dla mnie zwieńczenie pewnego etapu badań naukowych nad rysunkiem. Dzięki badaniom nad rysunkiem dzieci i powstaniu tej monografii mogłem zdefiniować kilka w moim przekonaniu najistotniejszych cech definiujących rysunek odręczny:

- m) Potwierdzić dobitnie archetypiczny charakter rysunku odręcznego dla każdego człowieka jako twórcy.
- n) Podkreślić i udowodnić związki rysunku z poznawaniem otoczenia przez człowieka i poznawczy charakter rysunku z natury.
- o) Wykazać znaczenie rysunku odręcznego dla kształtowania samodzielnie myślącej i twórczej jednostki.
- p) Ukazać jak zapis rysunkowy współgra z rozwojem abstrakcyjnego myślenia, sam pozostając zbiorem abstrakcyjnych znaków, którym przypisujemy konkretne znaczenie.
- q) Wskazać znaczenie rysowania wartościowych obiektów architektury z natury podczas celowych wyjazdów plenerowych (badawczych).

Skupienie się na wskazanych zagadnieniach było bezpośrednim zapisem efektów badań z trzech spośród wskazanych wcześniej obszarów badawczych.

- Badań nad rysunkiem jako składnikiem systemu edukacyjnego, ściśle związanym z zagadnieniami psychologii rozwojowej człowieka i najnowszymi badaniami z dziedziny neurobiologii.
- Badań nad rysunkiem jako metodą zapisu informacji, rysunkiem budowanym zgodnie z regułami teorii perspektywy a rysunkiem intuicyjnym budowanym w oparciu o naturalną wrażliwość i obserwację.
- Badań nad rysunkiem jako czynnością. Znaczeniem rysunku w procesach poznawczych, interpretacyjnych i twórczych ludzkiego umysłu.

Badania naukowe prowadzone wraz z zespołem skupionym w Pracowni Rysunku, Malarstwa i Rzeźby zostały zebrane w cyklu prac naukowych powstałych w okresie od 2010 do 2015r. w ramach działalności statutowej Wydziału Architektury PW

- 1) Trakt Królewski w Warszawie – Plac Zamkowy, Krakowskie Przedmieście, interpretacje graficzne i malarskie przemian przestrzennych 1939 – 2010r. cz.I. Mirosław Orzechowski, Joanna Pętkowska, Ryszard Rogala, Michał Suffczyński, Adam Sufliński (kierownik tematu). (2010) nr 504G/1010/415/10
- 2) Trakt Królewski w Warszawie – Nowy Świat, Plac Trzech Krzyży, Zamek Ujazdowski, Łazienki Królewskie, interpretacje graficzne i malarskie przemian przestrzennych 1939 – 2010r. cz.II. Mirosław Orzechowski, Joanna Pętkowska, Michał Suffczyński, Adam Sufliński (kierownik tematu). (2011) nr 504P/1010/806/11
- 3) Trakt Królewski w Warszawie – Aleje Ujazdowskie, Czerniaków, Plac Bernardyński, Wilanów - Pałac, interpretacje graficzne i malarskie przemian przestrzennych 1939 – 2010r. cz.III. Mirosław Orzechowski (kierownik tematu), Joanna Pętkowska, Michał Suffczyński, Adam Sufliński. (2012) nr 504P/1010/806/12
- 4) Ochrona dóbr kultury w Polsce w XX i XXI wieku. Część 2. Nauczanie dyscyplin plastycznych, rysunku, malarstwa i rzeźby w 100-letniej działalności naukowej i dydaktycznej WAPW. Mirosław Orzechowski (kierownik tematu), Michał Suffczyński, Marcin Nowicki, Jan Balcerzak. Ryszard Rogala, Adam Sufliński. (2014) nr 504P/1010/801/14
- 5) Ochrona dóbr kultury w Polsce w XX i XXI wieku. Część 2. Rysunek, malarstwo i rzeźba w kształceniu architekta w aspekcie przekształceń środowiska kulturowego. Mirosław Orzechowski (kierownik tematu), Joanna Pętkowska, współpraca Michał Suffczyński, Lech Kłosiewicz, Włodzimierz Karczmarzyk, Adam Sufliński. (2015) nr 504/02263/1010/40.000101

Wybrane efekty prowadzonych badań studiów rysunkowych i malarskich miałem okazję zaprezentować na konferencjach naukowych:

- 6) Na Międzynarodowej konferencji artystyczno – architektonicznej KRAJ-ART 2013 zorganizowanej przez Wyższą Szkołę Ekonomii i Zarządzania w Warszawie zatytułowanej „*Element szczególny w otoczeniu – tożsamość miejsca*”, wygłaszając referat pt. „Rysunek jako szczególna metoda poznawcza, rozważania autorskie na temat odnajdywania tożsamości miejsca”.
- 7) Biorąc udział w Konferencji zorganizowanej przez Politechnikę Krakowską, *Definiowanie Przestrzeni Architektonicznej – Zapis Przestrzeni Architektonicznej* (2013)

umieszczając w monografii 441, tom 2, artykuł pt. „Rysunek jako metoda badawcza przestrzeni architektonicznej”.

- 8) Uczestnicząc w II Międzynarodowej Konferencji zorganizowanej przez Politechnikę Krakowską z cyklu *Nauczanie rysunku, malarstwa i rzeźby dla architektów. Wyzwania XXI wieku: Rysować, malować czy skorzystać z komputera.*, (2015) wygłaszając na zaproszenie organizatorów, referat poświęcony Warszawskiej Szkole Rysunku Architektonicznego i publikując artykuł pt. „Sto lat nauczania dyscyplin artystycznych na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej – Warszawska Szkoła Rysunku Architektonicznego” w Czasopiśmie Technicznym, Architektura 4-A/2015.
- 9) Uczestnicząc w Międzynarodowej Konferencji zorganizowanej przez Politechnikę Krakowską, *Definiowanie Przestrzeni Architektonicznej – Gry i zabawy architektury* (2015).

Dorobek badań nad rysunkiem i etapami rozwojowymi człowieka miałem okazję zaprezentować również podczas moich działań związanych z propagowaniem idei powszechnego nauczania rysunku:

- 10) podczas spotkania autorskiego w czasie promocji książki „Rysunek – metoda edukacji kreatywnej” w maju 2015 roku w księgarni w Muzeum „Zachęcie” w Warszawie,
- 11) podczas wykładu pt. „edukacja rysunkowa dla rodzin” skierowanego do nauczycieli i rodziców na ogólnopolskim zlocie Edukacji Domowej w Koszarawie Bystrej w maju 2015r. organizowanym przez Fundację edukacyjną im. Królowej Świętej Jadwigi i Szkoły Montessori z którymi współpracowałem przy powstaniu książki „Rysunek – metoda edukacji kreatywnej”.

4.2.2. Działalność projektowa

Moja działalność projektowa po uzyskaniu stopnia doktora nauk technicznych nadal była prowadzona w pracowni PA – 2 sp z o.o. wraz z Andrzejem Fabierkiewiczem i Grzegorzem Rytle, a po jej rozwiązaniu samodzielnie lub we współpracy z Juvenes Projekt sp z o.o., na rzecz BBI Development NFI SA i Projekt Dolna sp z o.o. Rezydencje Warmińskie spółka Komandytowa i Rezydencje Kownatki spółka Komandytowa jak też dla Muzeum Narodowego w Warszawie, Polskiej Prowincji Dominikanów oraz indywidualnych inwestorów prywatnych. Okres ten charakteryzował się przesunięciem ciężaru mojej aktywności zawodowej z

bezpośredniego projektowania i nadzorów nad realizacją w kierunku organizacji procesu inwestycyjnego, kierowania projektami, koordynacją działań inwestycyjnych. Zwiększyła się różnorodność wykonywanych zadań projektowych i okołoprojektowych.

Główny nurt tej działalności po roku 2003 to organizacja procesu projektowego i inwestycyjnego (project management) we współpracy ze wskazanymi firmami deweloperskimi oraz projektowanie architektoniczne i urbanistyczne, projektowanie przebudów i rozbudów istniejących obiektów, projektowanie wnętrz oraz mebli. Równocześnie powstawały nieliczne projekty graficzne związane z realizacją wystaw i katalogów rysunkowo - malarskich. Prowadziłem również działania doradcze w zakresie inwestycyjno-architektonicznym. Łącznie powstało 35 projektów architektonicznych i urbanistycznych z czego zrealizowano 25 projektów w tym 10 wnętrzarskich, 1 urbanistyczny, 2 wystawiennicze. Trwa realizacja 2 projektów zespołów mieszkaniowych na etapie projektowym, realizacja 1 projektu architektonicznego i 1 projektu wnętrzarskiego na etapie budowy.

Najistotniejsze zaprojektowane i zrealizowane projekty to:

- a) projekt i realizacja domu własnego w Konstancinie Jeziornej (z A.Fabierkiewiczem),

fot 15. Widok własnego domu w Konstancinie –Jeziornej od strony pół-wsch.

- b) zespół zabudowy mieszkaniowej „Millenium” na Białołęce w Warszawie (z A.Fabierkiewiczem i Sławomirem Wysokińskim),

fot 16. Widok wnętrza osiedlowego, osiedle „Millenium”, Warszawa Białołęka

- c) rezydencja prywatna pod Grójcem (z Sławomirem Stankiewiczem),

fot 17. Widok domu w lesie pod Grójcem od strony południowo zachodniej

- d) projekt i realizacja nowej stałej Galerii Faras w Muzeum Narodowym w Warszawie (z
G.Rytle) (Grand Prix i Główna nagroda w kategorii stałych wystaw archeologicznych,
SYBILLA 2014),

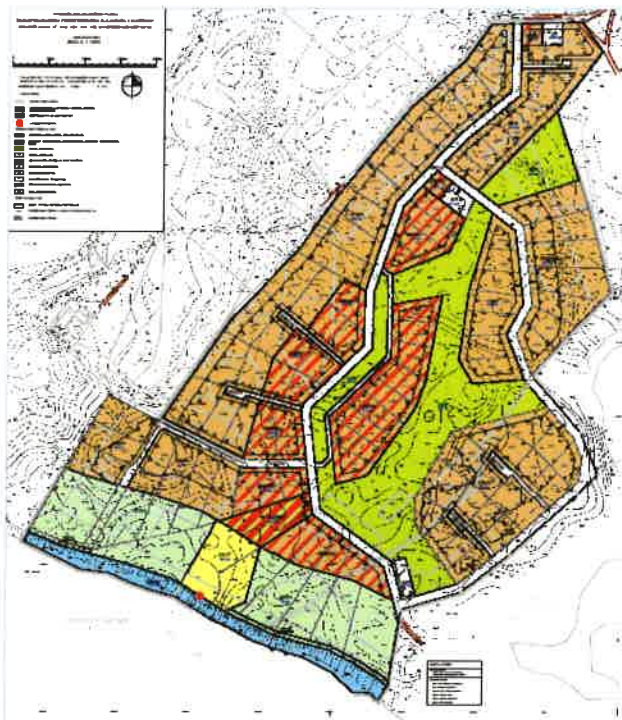

fot 18. Projekt Galerii Faras w MNW. Widok Sali głównej ekspozycji malowideł ściennych

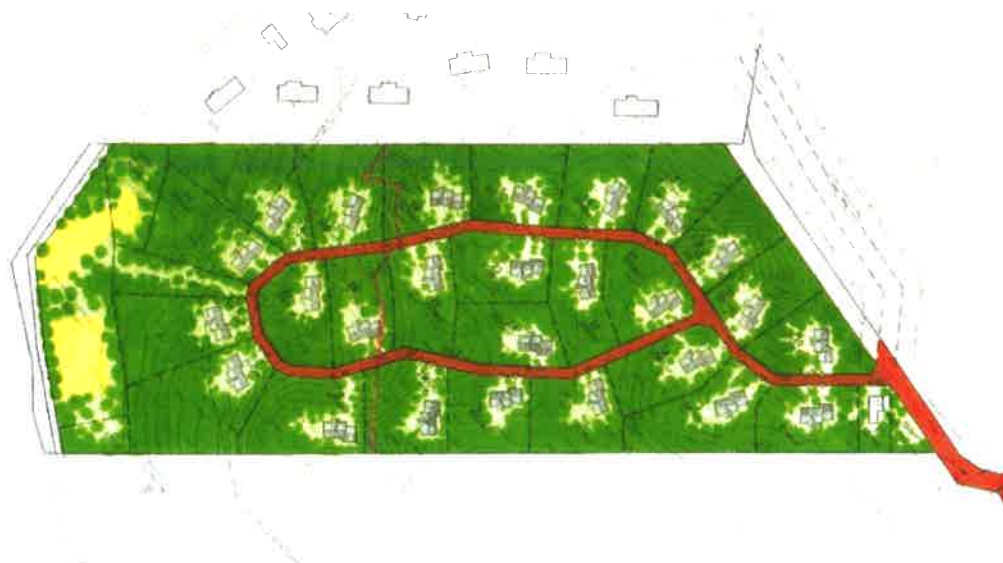
fot 19. Projekt Galerii Faras w MNW. Widok Sali z ekspozycją malowideł ściennych i detali architektonicznych

- e) Projekt Planu Miejscowego dla samowystarczalnej osady wiejskiej nad jeziorem Kownatki (z Andrzejem Fabierkiewiczem z zespołem).

fot 20. Rysunek planu miejscowego dla osady Kownatki.

- f) Projekt koncepcji zespołu ekologicznej zabudowy jednorodzinnej w Pluskach, Gmina Stawiguda (z Krzysztofem Tyszkiewiczem i Mariuszem Woźniakiem).

fot 21. Projekt zagospodarowania terenu ekologicznego osiedla Rezydencji Warmińskich w Pluskach Gmina Stawiguda

4.2.3. Działalność artystyczna

Działalność artystyczna w analizowanym okresie dotyczyła głównie mojej twórczości rysunkowej i malarstwa akwarelowego. Była to przede wszystkim kontynuacja wcześniejszych kierunków zainteresowań. Dodatkowe kierunki działań artystycznych to studia szybkiego szkicu architektonicznego i rysunki w technikach mokrych tuszu, piórem i patykiem. Nowym składnikiem działalności artystycznej były również interpretacyjne studia rysunkowe i malarskie wykonywane w studio na podstawie szkiców z natury. Prowadząc cały czas intensywne studia rysunkowe tworzyłem cykle tematyczne. Zorganizowałem 6 plenerów do których zapraszałem studentów. Uczestniczyłem w 11 plenerach na zaproszenie organizatorów, brałem udział w 22 wystawach i biennale akwareli. Powstało w tym okresie wiele nowych prac, pojawiły się nowe techniki rysunkowe i malarskie. Istotne znaczenie dla mojego rozwoju artystycznego miał również udział w 4 plenerach organizowanych przez środowiska malarskie wywodzące się z Akademii Sztuk Pięknych i coraz liczniejsze kontakty z artystami malarzami, grafikami i rzeźbiarzami. Interdyscyplinarne spotkania artystyczne pozwoliły mi na poszerzenie warsztatu i zetknięcie z innym, malarskim pojmowaniem rysunku.

Ważniejsze cykle i kierunki studiów malarskich i rysunkowych to:

- a) Cykle szkiców miejskich, kontekstu dziedzictwa architektonicznego.

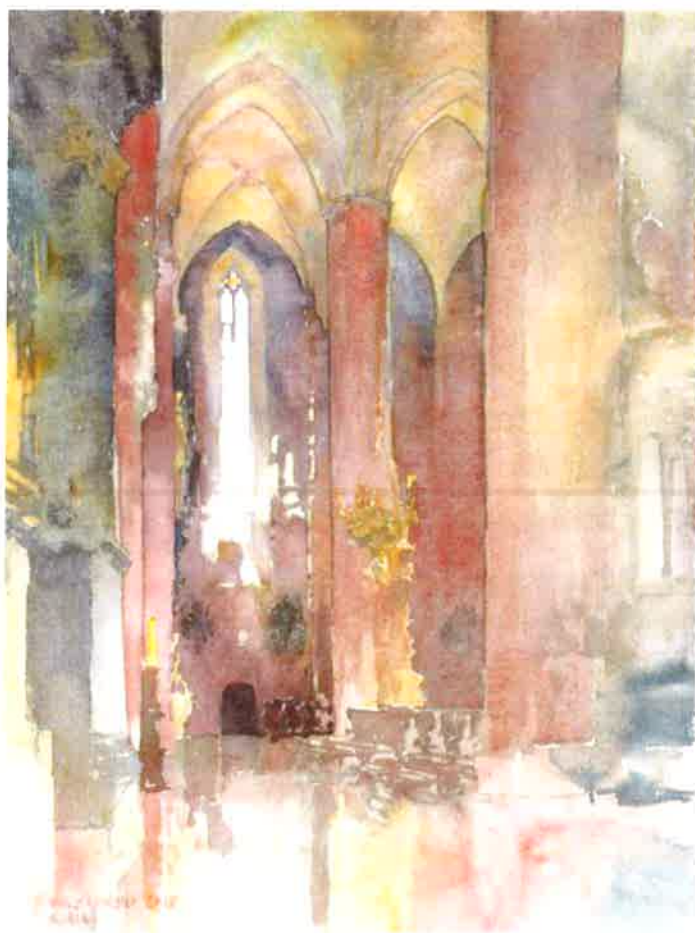

fot 22. Krosno, widok dzwonnicy kościoła Farnego, 2012, akwarela, 29x42cm

Fot 23. Sycylia, Scycli, barokowy zaułek, 2007, akwarela, 29x42cm

b) Studia wnętrz sakralnych, kontynuacja studiów.

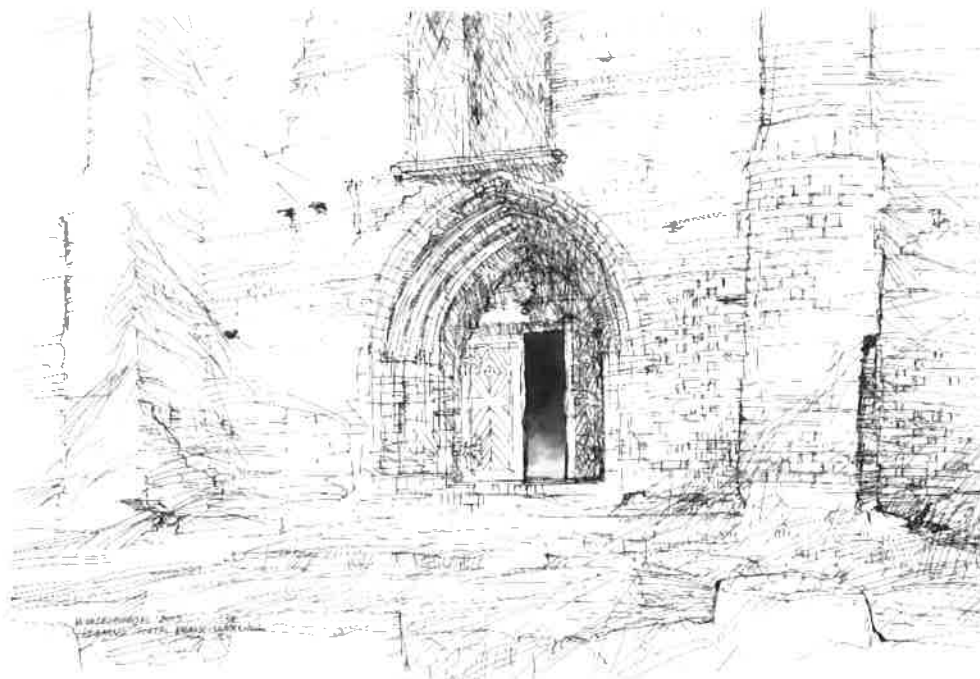
fot 23. Chełmno, wnętrze Fary, 2015, akwarela, 58x42cm

c) Szybki szkic wnętrz architektonicznych i urbanistycznych.

fot 24. Jerozolima, d. kościół krzyżowców pw. wniebowstąpienia Pańskiego, obecnie meczet, 2013, ołówek, 21x29cm

d) Studia architektury w technikach mokrych tuszu, patykami i piórem.

fot 25. Chełmno portal wejściowy do kościoła franciszkanów, 2015, tusz, pióro, 29x42cm

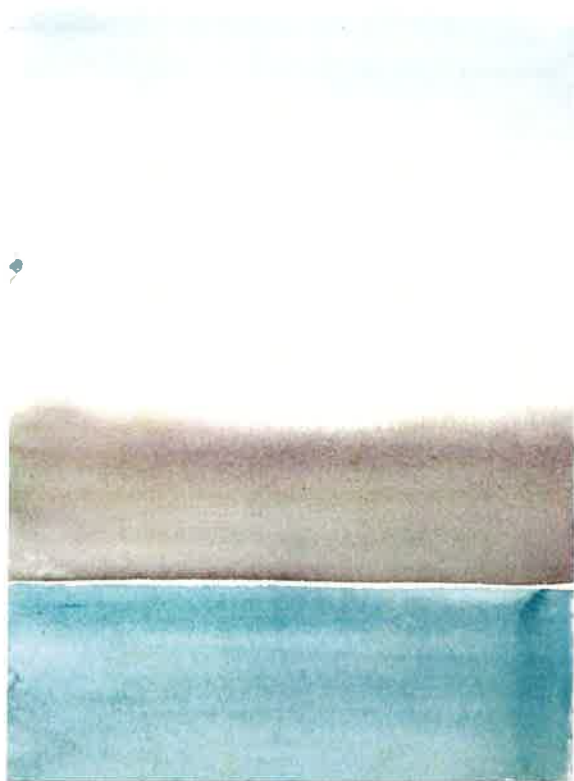
fot 26. Kazimierz Dolny, Wejście do furty klasztoru franciszkanów reformatów, 2015, tusz, pióro, 29x42cm

e) Studia architektury szaty zieleni i krajobrazu.

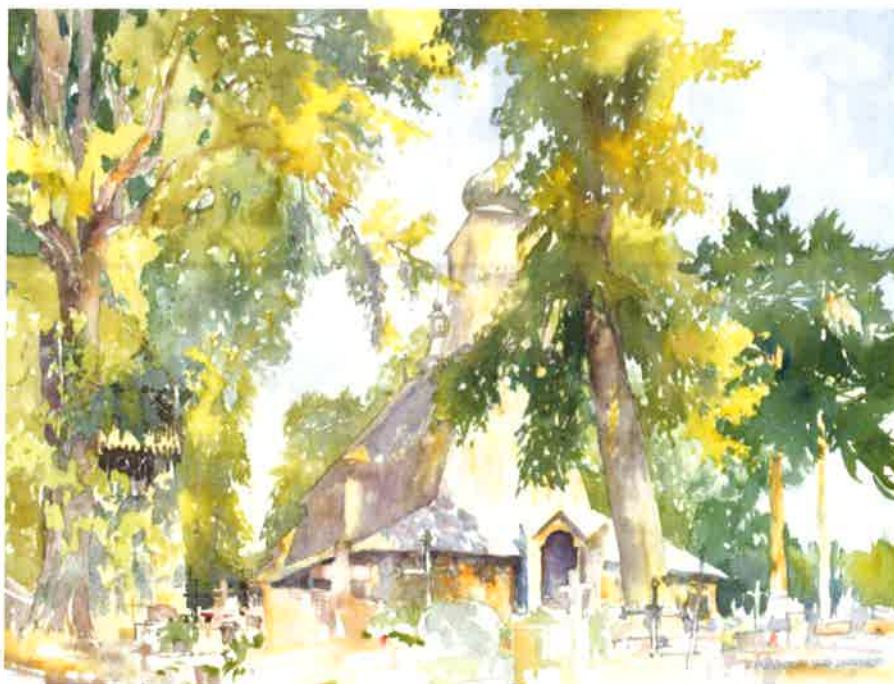
fot 27. Licheń, las sosnowy, 2009, akwarela, 42x56cm

f) Synteza malarska, studia krajobrazowe.

fot 28. Sycylia, Scopello, brzeg zatoki Castellamare, 2009, akwarela, 36x26cm

g) Studia nad architekturą zatopioną w szacie zieleni.

fot 29. Lachowice, kościół drewniany, 2015, akwarela, 46x60cm

h) Studia nad zmiennością przestrzeni w Kazimierzu Dolnym nad Wisłą.

fot 30. Kazimierz Dolny, widok plebanki przy kościele św. Anny, 2009, akwarela, 42x56cm

fot 31. Kazimierz Dolny, obejście z boku Fary, 2015, akwarela, 42x56cm

Efekty pracy twórczej w dziedzinie rysunku i akwareli były prezentowane na wystawach z których na szczególną uwagę zasługują:

- i) organizacja wystawy i udział w wystawie „Rysunek i malarstwo architektów z kręgu Pracowni Rysunku, Malarstwa i Rzeźby na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej” w Muzeum Warmii i Mazur Galeria Zamek w Reszlu w 2003r.;
- j) Wystawa indywidualna akwareli i rysunku w pawilonie wystawowym WAPW w 2005r.;
- k) funkcja Komisarza i udział w wystawie w Muzeum Nadwiślańskim w Kazimierzu Dolnym w 2007r. pt. „Kazimierz Dolny w rysunku i malarstwie architektów z kręgu Warszawskiego Wydziału Architektury, wystawa dedykowana pamięci profesora Henryka Dąbrowskiego”;
- l) organizacja akcji „Warszawskie Poszukiwania Architektury”, indywidualna wystawa akwareli w pawilonie wystawowym ZG SARP przy Pałacyku Zamojskich w 2011r.;
- m) udział i II miejsce w konkursie akwareli plenerowej w Biennale akwareli w Bellagio, Włochy 2012;
- n) wystawa indywidualna pt. „m.i.e.j.s.c.a” w Centrum Kultury i Sztuki w Koninie w 2012r.;
- o) wystawa Stowarzyszenia Akwarelistów Polskich, zespołowa, poplenerowa w siedzibie ambasadora RP przy OECD w Paryżu 2013r.;
- p) wystawa Stowarzyszenia Akwarelistów Polskich w 160 rocznicę urodzin Juliana Fałata „Akwarela – pasje i namiętności” Bielsko Biała 2013r.;
- q) organizacja wystawy i udział w wystawie „Szkoła Rysunku Architektonicznego na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej stulecie doświadczeń w pogoni za sztuką, wystawa poświęcona pamięci założycieli Szkoły, artystów, malarzy, grafików, architektów, nauczycieli rysunku, Mistrzów, Zygmunta Kamińskiego, Edmunda Johna, Eugeniusza Szparkowskiego, Barbary Orzeszek, Jana Szymańskiego, Janusza Towpika, Karola Żarskiego, Henryka Dąbrowskiego i ludomira Słupczańskiego” zorganizowana z okazji 100 lecia Wydziału Architektury Politechniki Warszawskiej na przełomie marca i kwietnia 2015r.

Aktywna działalność artystyczna doprowadziła do udziału w grupie założycielskiej Stowarzyszenia Akwarelistów Polskich zainicjowanej w 2009 przez dr hab. inż. arch. Krzysztofa Ludwina i mgr inż. arch. Ryszarda Rogalę.

Autoreferat dr inż. architekt Mirosław Orzechowski, Pracownia Rysunku, Malarstwa i Rzeźby w Zakładzie Dziedzictwa Architektonicznego i Sztuki na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej

Ocena dorobku po uzyskaniu stopnia doktora nauk technicznych, na trzech płaszczyznach: naukowej, projektowej i artystycznej, (przeprowadzona według Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 13 lipca 2012 r. w sprawie kryteriów i trybu przyznawania kategorii naukowej jednostkom naukowym, załącznik nr 5 - Karta Kompleksowej Oceny Jednostki Naukowej dla grupy nauk ścisłych i inżynierskich (Dz. U. z 2012 r., Nr 0, poz. 877 oraz list czasopism punktowanych MNiSW z późniejszymi zmianami z poszczególnych lat) określona jest liczbą **365 punktów**, w tym za osiągnięcia naukowe - **77 pkt.** oraz za osiągnięcia projektowe i artystyczne - **288 pkt.** (zob. zał. 5, pkt.7).

5. Dorobek dydaktyczny, popularyzatorski oraz współpraca międzynarodowa:

5.1. Dorobek przed uzyskaniem stopnia doktora nauk technicznych

5.1.1. Dorobek dydaktyczny

Działalność dydaktyczna została rozpoczęta w roku 1990 na stanowisku asystenta, następnie wykładowcy i adiunkta w Pracowni Rysunku, Malarstwa i Rzeźby na WAPW.

Już po pierwszym roku studiów zostałem zaproszony przez prof. Henryka Dąbrowskiego ówczesnego kierownika Zakładu Rysunku, Malarstwa i Rzeźby na WAPW do asystowania w zajęciach dydaktycznych prowadzonych w Zakładzie. Przez cały okres studiów, aż do obrony dyplomu magisterskiego uczestniczyłem w zajęciach z rysunku odręcznego i rysunku architektonicznego na semestrach I i II. Uczestniczyłem również w obowiązkowych plenerach studenckich pomagając zarówno w zadaniach dydaktycznych jak i w czynnościach organizacyjnych.

Po rozpoczęciu pracy na WAPW jako asystent w Zakładzie Rysunku, Malarstwa i Rzeźby prowadziłem zajęcia z rysunku na roku pierwszym i drugim. W kolejnych latach dołączyłem też do zespołu prowadzącego zajęcia z rysunku i technik warsztatowych na roku trzecim. Do roku 1994 kiedy odbył się ostatni obowiązkowy letni plener dla studentów po pierwszym roku studiów, uczestniczyłem również w organizacji i prowadzeniu letnich, obowiązkowych dla całego I roku, plenerów w Toruniu.

Od roku 1994 w kilkuletnich periodach czasowych organizacja Wydziału i liczba godzin przeznaczonych na poszczególne dyscypliny ulegały zmianom. Sukcesywnie zmniejszała się liczba godzin zajęć dydaktycznych z rysunku. Ograniczenia te doprowadziły do konieczności weryfikacji programu nauczania. W roku 2000 powierzono mi w Pracowni sprawowanie merytorycznej opieki nad programem studiów na roku II, który obejmował zajęcia z rysunku, malarstwa i rzeźby. Ze względu na skumulowanie w obrębie dwóch semestrów programu, który do tej pory realizowany był w ciągu trzech semestrów było konieczne ograniczenie zakresu ćwiczeń i zmiana programu kształcenia. Mała reforma programu dotyczyła

Autoreferat dr inż. architekt Mirosław Orzechowski, Pracownia Rysunku, Malarstwa i Rzeźby w Zakładzie Dziedzictwa Architektonicznego i Sztuki na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej

skumulowania zajęć rysunkowych w obrębie trzech części obu semestrów na roku drugim. W pierwszym semestrze drugiego roku odbywały się zajęcia z rysunku architektonicznych założeń urbanistycznych i zajęcia malarskie, natomiast semestr drugi był poświęcony zajęciom z rzeźby i rysunkowi architektonicznemu pojedynczego obiektu architektonicznego oraz wprowadzonej przeze mnie grafice architektonicznej poświęconej metodom zapisu i syntezy form architektonicznych. Rozpoczęły się w ten sposób trwające do chwili obecnej, początkowo stopniowe, później znaczne zmiany programowe dostosowujące zajęcia do znacznie ograniczonych ram czasowych w zakresie prowadzonych przedmiotów jak i czasu przeznaczonego na poszczególne dyscypliny.

5.1.2. Dorobek popularyzatorski

W tym czasie od roku 1994 wraz z arch. Ryszardem Rogalą organizowaliśmy nieobowiązkowe poza wymaganiami studiów, wiosenne plenery w Kazimierzu dolnym będące kontynuacją tradycji rozpoczętej w 1915 roku przez Profesora Zygmunta Kamińskiego. Co roku uczestniczyła w nich grupa studentów (około 50 osób). Ponadto organizowaliśmy wspólnie lub dla zwiększenia oferty dydaktycznej osobno, plenery letnie w kraju i zagranicą. Oferta plenerowa skierowana była również do osób spoza wydziału, artystów, absolwentów innych uczelni również niezwiązanych bezpośrednio z kierunkiem architektonicznym.

5.1.3. Współpraca międzynarodowa

Intensywna działalność plenerowa zaowocowała nawiązaniem współpracy z Politechniką w Mińsku Białoruskim. W 1997 roku odbyliśmy wyprawę badawczą na Białoruś po dawnych terenach kresów II Rzeczypospolitej oraz gościliśmy w Polsce reprezentację Politechniki Mińskiej. Ze względu na trudne relacje polityczne współpraca nie była kontynuowana. Wraz z organizacją plenerów w Pradze czeskiej w latach 1999-2002 zostały nawiązane kontakty z Wydziałem Architektury Politechniki Praskiej oraz Instytutem Kultury Polskiej w Pradze. Uczestniczyłem podczas wyjazdów plenerowych do Pragi w kilku spotkaniach związanych z uroczystościami Państwowymi nawiązując kontakty z władzami lokalnymi, m.in. z Czeską Prowincją Dominikanów. Dzięki tym kontaktom organizowaliśmy plenery dla studentów w samym sercu Pragi przy ul. Husovej w dominikańskim klasztorze św. Jilji. Uzyskaliśmy wstęp na Hradczany do chronionych obiektów historycznych.

5.2. Dorobek po uzyskaniu stopnia doktora nauk technicznych

5.2.1. Dorobek dydaktyczny

Podobnie jak wcześniej w roku 2003 powierzono mi prowadzenie: ćwiczeń z rysunku odręcznego z natury podczas zajęć na roku I i II, ćwiczeń z rysunku perspektywicznego (rysunki na podstawie rzutów ortogonalnych) podczas zajęć na roku I i II, ćwiczeń z rysunku architektonicznego na roku II, ćwiczeń z akwareli podczas zajęć na roku I, ćwiczeń plenerowych z rysunku z natury wewnątrz przestrzeni miejskich podczas zajęć na roku I, ćwiczeń z grafiki architektonicznej na roku II. Podobnie jak wcześniej sprawowałem również merytoryczną opiekę nad rokiem II.

W roku 2003 zorganizowałem dla studentów plener w Reszlu, a w następnym roku w Koszarawie Bystrej pod Babia Górą. Plenery te dały początek reaktywowanej działalności studenckiego Koła Naukowego, które przejęło organizowanie letnich plenerów w Toruniu dedykowanych nowoprzyjętym na Wydział studentom.

W latach 2005-2010 zostałem zaproszony do Wyższej Szkoły Ekonomii i Zarządzania w Warszawie do organizacji zespołu i poprowadzenia zajęć z projektowania wstępnego na I roku studiów architektonicznych. Prowadziłem tam również i recenzowałem dyplomy inżynierskie w latach 2009 - 2015. Wspólnie ze zorganizowanym przeze mnie zespołem (arch. arch. Andrzej Fabierkiewicz, Artur Abramczyk, Paweł Pulchny, Marcin Szymański i Rafał Mazur) przygotowałem i wdrożyłem do zajęć program wykładów i ćwiczeń wprowadzających w zagadnienia projektowe (2x2h w tygodniu). W semestrze I zajęcia dotyczyły wykonywania dwugodzinnych zadań graficznych, kompozycyjnych i koncepcyjnych. Ideą programu było zapoznanie studentów z podstawami ergonomii, podstawowymi zasadami kompozycyjnymi, zasadami tworzenia rysunków prezentacyjnych, rzutów i elewacji oraz podstawami tradycyjnego warsztatu prezentacyjnego. Było to realizowane równolegle z pracą nad prostymi projektami form przestrzennych. W semestrze II program zakładał podjęcie problematyki projektowej miejsca zamieszkania dla pojedynczej osoby. Było to realizowane na podstawie semestralnego projektu obiektu mieszkalnego o sprecyzowanej funkcji użytkowo-zawodowej przeznaczonego do czasowego pobytu jednej osoby, będącego elementem małego zespołu urbanistycznego zlokalizowanego w „zaprojektowanej” lokalizacji

Autoreferat dr inż. architekt Mirosław Orzechowski, Pracownia Rysunku, Malarstwa i Rzeźby w Zakładzie Dziedzictwa Architektonicznego i Sztuki na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej w krajobrazie naturalnym. Program ten jest z pewnymi zmianami realizowany do chwili obecnej przez zgromadzony przeze mnie zespół.

W ramach stale trwających zmian organizacyjnych i programowych na WAPW wprowadziłem w latach 2005 - 2007 nowy element programowy na roku II. Był to trwający przez cały semestr równoległe do pozostałych zajęć projekt graficzny polegający na zaprojektowaniu dwóch plansz prezentujących wybrany zrealizowany obiekt architektoniczny. Ideą zadania była analiza rysunkowa funkcji i cech wybranego obiektu prowadząca do poznania i zrozumienia wybranego obiektu. Efekty analizy były prezentowane w formie planszy graficznej zawierającej przeprowadzone analizy rysunkowe oraz plakatu prezentującego ideę projektu.

W 2014 roku po kolejnej zmianie struktury Wydziału zostałem kierownikiem Pracowni, Rysunku, Malarstwa i Rzeźby w nowopowstałym Zakładzie Dziedzictwa Architektonicznego i Sztuki. Przystąpiłem do gruntownej reorganizacji programu i form prowadzenia zajęć z rysunku, malarstwa i rzeźby. Przy udziale całego zespołu Pracowni przeprowadziłem w latach 2014 i 2015 pierwszy etap zmian programowych, który dotyczył zarówno realizowanych tematów jak i organizacji zajęć. Równocześnie podjąłem badania mające na celu wsparcie reorganizacji programu i jego dostosowanie do współczesnych wymogów. Nowy realizowany obecnie program obejmuje zajęcia obowiązkowe na roku I i II oraz fakultety na roku III i IV jak też zajęcia na studiach magisterskich. Ideą nowego programu było wdrożenie studentów do własnych samodzielnych studiów rysunkowych z wykorzystaniem rysunku odręcznego jako narzędzia do badania zjawisk przestrzennych. Celem było zaktywizowanie studentów do samodzielnych studiów nad formami architektonicznymi, zarówno w studiu jak i w plenerze. W ten sposób stworzyliśmy warunki dla rozwoju samodzielności badawczej i twórczej w dyscyplinach artystycznych. Dało to również bezpośrednie powiązanie z potrzebami pojawiającymi się podczas projektowania na równoległych semestrach. Szczegółowe programy poszczególnych semestrów zostały skoordynowane z równoległe prowadzonymi zajęciami projektowymi w taki sposób aby bezpośrednio wspierać potrzeby wykonywanych przez studentów projektów. Celem nadrzędnym było wyposażenie studenta w rysunek jako doskonałe narzędzie poznania formy architektonicznej i zapisu idei projektowej.

5.2.2. Dorobek popularyzatorski

W roku 2009 podjąłem działalność w zakresie popularyzacji nauki w postaci propagowania nauczania rysunku na wszystkich poziomach edukacji. We współpracy z Fundacją Św. Królowej Jadwigi, powstała w 2015r. „Szkoła Patrzenia”, ogólnopolski, program otwarty, poświęcony nauczaniu architektury, dyscyplin artystycznych i historii sztuki za pośrednictwem rysunku odręcznego z natury, dedykowany dla edukacji domowej, współorganizowany przez Montessori Mountains Scouls w Koszarawie Bystrej.

5.2.3. Współpraca międzynarodowa

W latach 2003-2004 kontynuowałem współpracę z Instytutem Kultury Polskiej w Pradze czeskiej i organizowałem plenery w Pradze. W roku 2004 podczas wyjazdu studialnego nawiązałem kontakty z Wydziałem Architektury na Politechnice Lwowskiej. Kontakty te trwają do dziś, wspólnie ze studentami ze Lwowa organizowaliśmy plenery na Ukrainie i gościliśmy ich w Polsce. Ostatnie wspólne plenery w Chełmnie w roku 2014 i 2015 przyniosły plany organizacji dużego międzyuczelnianego plenerowego spotkania we Lwowie. Stała aktywność plenerowa cały czas przynosiła nowe kontakty międzynarodowe. Dzięki nim zorganizowaliśmy we współpracy ze Stowarzyszeniem Akwarelistów Polskich przy udziale Polskiego Ambadora przy OECD plenery w Paryżu w latach 2013 i 2014. Zagraniczne wyprawy studialne owocowały kontaktami z władzami lokalnymi, pokazami prac w miastach gdzie odbywały się plenery. Plenery na Sycylii w Palermo, Ragusie i Modice oraz w Toskanii we Florencji i Sienie przyniosły liczne kontakty merytoryczne i kontynuację w postaci organizacji kolejnych wypraw studialnych, dostępu do obiektów zabytkowych, archiwów m.in. archiwum miejskiego w Sienie etc. Kontakty francuskie zaowocowały planami organizacji cyklicznych plenerów we Francji we współpracy z fundacją profesora Najdera. Kontakty nawiązane z zakonem kaznodziejskim dominikanów doprowadziły do organizacji w 2016 roku serii plenerów studenckich z okazji 800-lecia zakonu kaznodziejskiego i 100-lecia WAPW powiązanych z wystawami i wykładami.

6. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art.16 ust.2 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 ze zm., tekst ujednoczony z dnia 16.12.2011 r.):

6.1. tytuł osiągnięcia naukowego oraz omówienie celu naukowego prac i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania:

W mojej ocenie najistotniejszym osiągnięciem naukowym dokonanym przeze mnie w okresie od uzyskania stopnia doktora nauk technicznych do chwili obecnej jest **monografia pt. „Rysunek metoda edukacji kreatywnej”**. Zbiegają się w niej wszystkie wątki prowadzonych przeze mnie aktywności skierowanych na rysunek jako architektoniczne narzędzie badawcze.

W wyniku kumulacji wniosków z poszczególnych obszarów badawczych:

- A. Rysunek jako składnik systemu edukacyjnego, ściśle związany z zagadnieniami psychologii rozwojowej człowieka i najnowszymi badaniami z dziedziny neurobiologii.
- B. Rysunek jako istotny składnik twórczego rozumowania w procesie projektowania architektonicznego. Redefiniowanie roli rysunku odręcznego jako metody badawczej w procesie projektowym.
- C. Rysunek jako metoda badawcza w procesie poznawczym podczas rysunku z natury. Zaangażowanie percepcji wzrokowej, procesów identyfikacji i interpretacji zjawisk i ich wpływ na rozumienie rzeczywistości.
- D. Rysunek jako środek wyrażania materialnych cech trójwymiarowej przestrzeni rzeczywistej, nastroju miejsca, ale i niewidzialnych, niematerialnych aspektów otaczającej nas przestrzeni, *genius loci*, również jako zapis intuicji twórczych.
- E. Rysunek jako metoda zapisu informacji, rysunek budowany zgodnie z regułami teorii perspektywy a rysunek intuicyjny budowany w oparciu o naturalną wrażliwość i obserwację.

F. Rysunek jako czynność. Znaczenie rysunku w procesach poznawczych, interpretacyjnych i twórczych ludzkiego umysłu.

następuje przeniesienie efektów badań w sferę powszechnej dydaktyki poczynając od podstawowego poziomu rozwojowego. Wychodząc od rysunku jako narzędzia w ręku twórcy architektury zataczam krąg i dochodzę do rysunku jako podstawy edukacji rozwojowej prowadzącej do wychowania samodzielnej i twórczej jednostki ludzkiej, odbiorcy i być może, właśnie twórcy architektury.

Istotną cechą mojej pracy badawczej, która doprowadziła do powstania wskazanej monografii było połączenie i podporządkowanie wszystkich obszarów mojej aktywności, naukowej, projektowej, artystycznej i dydaktycznej, jednemu celowi polegającemu na konsekwentnym badaniu zjawiska rysunku z natury. Intuicja wskazywała kierunek poszukiwania najwłaściwszej formuły dla zastosowania rysunku w procesach poznawczych i twórczych. W wyniku prowadzonych badań możliwe stało się określenie funkcji rysunku w aktywności poznawczej związanej z poznawaniem twórczości architektonicznej oraz w kształtowaniu przestrzeni przez architektów. Wszystkie badania kierowały mnie zatem ku rysunkowi towarzyszącemu aktywności twórczej człowieka, zarówno architekta jak i przedstawiciela innych twórczych zawodów. Powstanie wskazanej monografii poprzedziły istotne dla jej ostatecznego kształtu pozycje książkowe dotyczące różnych aspektów szerokiego obszaru badawczego poświęconego zjawisku rysunku towarzyszącego zagadnieniom architektonicznym.

Pierwszym istotnym krokiem w moich badaniach była przywołana wcześniej monografia „Poszukiwanie architektury” poświęcona zagadnieniu poznawczego i społecznego charakteru rysunku z natury. Kolejna pozycja „Rysunek – zmysł architektury” ukazała badawczy aspekt posługiwania się rysunkiem w zawodzie architekta. Obszary badawcze prezentowane we wskazanych pozycjach były ze sobą ściśle powiązane. Wielowątkowość zjawiska rysunku kazała mi stale redefiniować wiele obiegowych pojęć związanych z rozumieniem czym jest rysunek. W mojej pracy zataczałem zatem kręgi powracające do wcześniejszych miejsc po zebraniu kolejnych doświadczeń i wniosków z badań, przez co stale następowało optymalizowanie wniosków i otwieranie nowych wątków badawczych. Proces ten jest też

teraz stale otwarty, do tej pory pozwolił aby wymienione monografie wkroczyły w nowe obszary wiedzy na temat zagadnień rysunkowych

- a) Pierwsza z monografii **„Poszukiwanie Architektury” Warszawa 2010.**, pozwoliła mi zebrać i uporządkować szereg podstawowych zagadnień i pojęć dotyczących rysunku odrębnego w powiązaniu z zawodem architekta i dydaktyką architektoniczną. Zastosowana w niej forma pytań i odpowiedzi służyła ułatwieniu percepcji kolejnych problemów i wskazaniu na otwartość podejmowanych tematów. Tytuł pracy miał ukierunkować myślenie na rozumienie rysunku jako formy aktywności, wspomagającej poznawanie architektury. Obszerny, autorski materiał graficzny zaprezentowany w części ilustracyjnej miał wzmocnić zapis literalny o konkretne wizualne przykłady obrazów poznawanej architektury. Przewaga rysunku nad tekstem z jednoczesnymi wybranymi i powiększonymi fragmentami prac była podyktowana podkreśleniem wagi treści rysunków. Rysunek jako zapis rozumienia spostrzeganego widoku, przedmiotu niesie w sobie złożony materiał informacyjny. Rysunek traktowany jako metoda badawcza jest przecież wielkowątkowym zobrazowaniem badanego przedmiotu. Dzięki zastosowaniu zbliżeń wybranych fragmentów mogłem ukazać bogactwo tej formy przekazu dzięki, której możemy opowiedzieć zarówno o zastosowanym materiale, budowie przedmiotu jak i zjawiskach świetlnych, klimatycznych czy nastroju przedstawionego miejsca, który może wpływać na nasze postawy emocjonalne. Pomimo faktycznego stosowania rysunku jako metody badawczej, podczas pisania „Poszukiwania...” nie zdawałem sobie w pełni sprawy z wagi roli rysunku jako metody badawczej. W omawiany sposób chciałem wówczas zaprezentować zróżnicowanie form prezentacji graficznych, subiektywność zapisu, swobodę plastyczną pozwalającą na indywidualną interpretację i wejście w dialog z powstałym obrazem, a za jego pośrednictwem z właściwą architekturą. Słowa wstępne autorstwa architekta Andrzeja Fabierkiewicza, wieloletniego członka kolegium sędziów i laureata wielu konkursów SARP oraz postowie wybitnego artysty malarza Franciszka Maśluszczaka pokazały rozpiętość poruszonych w tej pozycji zagadnień będących autorską, osobistą wizją rysunku. Celem badań na podstawie których powstało „Poszukiwanie architektury” było przede wszystkim opisanie i zdefiniowanie zjawisk i pojęć związanych z rysunkiem. Został on osiągnięty, a zarazem otworzył nowe pola badawcze. Dzięki powstałej

monografii dane mi było sprecyzować moje dalsze aktywności naukowe skierowane na badania zastosowań rysunku w procesie projektowym i badania rysunku jako metody badawczej przestrzeni.

- b) Monografia pt. **„Rysunek – zmysł architektury” Warszawa 2014.**, jest podsumowaniem moich własnych doświadczeń projektowych i badawczych w obszarze zastosowania rysunku jako metody zapisu pierwszej idei projektowej. Równocześnie jest to w moim przekonaniu kluczowe opracowanie dla propagowania idei Warszawskiej Szkoły Rysunku Architektonicznego, która miała w moim rozwoju naukowym fundamentalne znaczenie. W ciągu ostatnich lat, wiele pracy poświęciłem zmianom formuły rysunkowej stosowanej w Warszawskiej Szkole co zostało już wcześniej opisane. Moim celem było odejście od dosłowności fotorealistycznego zapisu rysunkowego. Uważałem i nadal jestem tego zdania, że należy go zastępować subiektywnym, opartym o strukturę logicznej budowy, autorskim zapisem wydobywającym podstawowe, istotne cechy rysowanego przedmiotu albo powstającej wizji projektowej. Ta idea autorskiej interpretacji doprowadziła mnie do potraktowania rysunku jako metody badawczej w której rysunek przestaje być celem i staje się produktem zupełnie innej, podstawowej aktywności jaką jest badanie zjawisk w przestrzeni. Pomysł i przyjęta konstrukcja monografii pozwoliła na udział grona wybitnych architektów, a zarazem rysowników i zaprezentowanie ich autorskich poglądów na rolę i znaczenie rysunku w zawodzie architekta. W ten sposób dokonałem konfrontacji moich poglądów wykrystalizowanych w ciągu kilku lat badań nad rysunkiem z opiniami wybitnych twórców architektury wywodzących się z tej samej Szkoły. Istotnym składnikiem pracy były rysunki, zarówno te zaprezentowane przeze mnie spośród szeregu własnych prac rysunkowych jak i przedstawione przez poszczególnych autorów, będące nie tylko ilustracją tekstu, ale samodzielnym materiałem niosącym przekaz konkretnych treści. W ten sposób chciałem pokazać rysunek jako język, który jest co najmniej równoprawny z językiem pisanym w przekazie informacji o architekturze. Można pokusić się o twierdzenie, że całość kompozycji pracy wydatnie pokazuje jak znaczącą rolę odgrywa rysunek w przekazie treści w niej zawartych. Wnioski zawarte w pracy oparte są zatem o zbiór autorskich wypowiedzi o charakterze źródłowym. Celem analizy zaprezentowanych esejów było wykazanie podstawowej roli rysunku jako składnika procesu myślenia, rysunku jako

dodatkowego zmysłu w projektowaniu, w naszym przypadku w projektowaniu architektury. Uważam, że cel pracy został osiągnięty, co potwierdzają opinie architektów dotyczące tej monografii. W efekcie dyskusji powstałej w wyniku publikacji „Zmysłu...” i kontynuowanych badań rozpocząłem pracę nad kolejnym tomem obejmującym zbiór wypowiedzi szerszej grupy twórców architektury oraz wyniki moich najnowszych badań. Ważnym efektem mojej pracy badawczej jest w tym przypadku dotarcie do szerokiego grona architektów praktyków.

Podsumowaniem, moich badań nad szeroko rozumianym, wykraczającym poza zagadnienia twórczości architektonicznej, zjawiskiem rysunku była monografia **„Rysunek – metoda edukacji kreatywnej” Warszawa 2015**. Wykorzystałem w niej doświadczenia Warszawskiej Szkoły Rysunku i mojej pracy ze studentami, w sposób innowacyjny stosując je do stworzenia i sformułowania metody edukacji rysunkowej w pełnym zakresie rozwoju człowieka od narodzin do wieku dojrzałego. Wcześniejsze monografie oraz aktywność na polu architektury i twórczości artystycznej jak też prowadzona stale dydaktyka doprowadziły w moim przekonaniu do najważniejszych wniosków badawczych płynących ze studiów nad rysunkiem. Ważne dla ich sformułowania były przede wszystkim wnioski płynące z własnych badań nad rysunkiem jako czynnością poznawczą. Dla uogólnienia wniosków z obszaru twórczości architektonicznej i rysunkowej, oparłem się o mocny fundament badań naukowych z dziedziny psychologii i pedagogiki. Podstawę stanowiło oparcie o badania nad kolejnymi etapami rozwojowymi w życiu człowieka oraz badania nad systemem wzrokowym i władzami umysłowymi. Monografia uzyskała dwie pozytywne recenzje dr hab. Anny Sajdak z Uniwersytetu Jagiellońskiego i dr hab. Urszuli Szusćnik z Uniwersytetu Śląskiego. Powołanie na recenzentów wybitnych specjalistów z dziedziny dydaktyki dziecięcej i młodzieżowej pozwoliło na zobiektywizowaną weryfikację monografii skierowanej do szerokiego odbiorcy a powstałej w wyniku celowych badań nad rysunkiem poświęconym architekturze. Pojawił się zatem kolejny efekt pracy polegający na edukacji obecnych (edukacja rysunkowa w pomysłach metody obejmuje również rodziców) i przyszłych odbiorców twórczości architektonicznej. W moim przekonaniu monografia ta stanowi kulminację moich dotychczasowych badań nad rysunkiem. Starłem się przedstawić w niej rolę jaką spełnia rysunek w licznych aktywnościach człowieka. Rola rysunku jest niezależna od wykonywanej profesji, a dotyczy kształtowania z udziałem i dzięki rysunkowi samodzielnie myślącej, indywidualnej i twórczej osoby. Ma to

Autoreferat dr inż. architekt Mirosław Orzechowski, Pracownia Rysunku, Malarstwa i Rzeźby w Zakładzie Dziedzictwa Architektonicznego i Sztuki na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej

znaczenie sięgające daleko poza obszar dyscyplin sztuki, czy techniki, dotyczy kształtowania niezależnej osobowości gotowej do życia w wolnym społeczeństwie. Celem tej monografii było oprócz, zapisu osiągnięć badawczych również wystąpienie z propozycją wdrożenia autorskiej metody nauczania rysunku opartej o wyniki badań i praktykę dydaktyczną. Cel ten został osiągnięty dzięki współpracy z Fundacją edukacyjną, która wprowadziła do programu swoich szkół stworzoną przeze mnie „Szkołę Patrzenia” jako ofertę otwartą dla wszystkich chętnych a dedykowaną szczególnie Edukacji Domowej. Wydaje się, że wzbogacenie systemu edukacyjnego o prawidłowe nauczanie rysunku z natury, swoisty powrót do tej formy pracy z dziećmi i młodzieżą po 100 latach różnych przemian w zakresie nauczania dyscyplin artystycznych powinien przynieść oczekiwane pozytywne efekty.

Łączenie różnych wątków badawczych, uniwersalizm działań jest w moim przekonaniu konieczny w dobie współczesnego rozwoju nauki. Obszar wiedzy związany z rysunkiem był do tej pory domeną wyłącznie dyscyplin artystycznych, a sam rysunek traktowano jako przedmiotową technikę pomocniczą. Moje badania nad rysunkiem, a szczególnie rysunkiem z natury były i są skupione na udowadnianiu, że rysunek jest czynnością przypisaną człowiekowi od zarania wieków.

Rysunek jest archetypem aktywności człowieka w zakresie zmysłowego poznawania i rozumowej interpretacji otoczenia oraz wszelkich aktywności zmierzających do czynienia świata sobie poddanym. Rysunek towarzyszy w równym stopniu aktywności poznawczej i twórczej, jest składnikiem a nie tylko zapisem procesów postrzegania, interpretowania, a więc myślenia i tworzenia nowych wartości. W ten sposób staje się dodatkowym zmysłem i mechanizmem rozumowania pozwalającym na docieranie do problemu wprost poza sferą przypisaną rozumowaniu analitycznemu. Monografia „Rysunek metoda edukacji kreatywnej” będąca obecnie moim największym osiągnięciem naukowym jest dla mnie również kolejnym krokiem do dalszego rozwoju, kieruje moje intuicje badawcze ku zagadnieniom istotowego rozumowania rysunkiem dojrzałego twórcy architektury.

22.03.2016
Mirosław Orzechowski